

Pohjanmaan Tulevaisuuden SoteKeskus
Hankesuunnitelma
TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

Pohjanmaan hyvinvointialue
Päivitetty versio 12.11.2021

Sisällysluettelo

1	Hankkeen tausta	3
2	Hankkeen tavoitteet	5
2.1	Hyötytavoitteet 2022	7
2.1.1	Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus.....	7
2.1.2	Ennaltaehkäisy ja ennakointi	8
2.1.3	Laatu ja vaikuttavuus	9
2.1.4	Monialaisuus ja yhteentoimivuus	10
2.1.5	Kustannusten nousun hillintä.....	10
2.2	Prosessitavoitteet	11
2.3	Rajaukset ja riippuvuudet	15
3	Toteutus	16
3.1	Aikataulu	16
3.2	Toimenpiteet	18
3.2.1	Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus.....	19
3.2.2	Ennaltaehkäisy ja ennakointi	19
3.2.3	Laatu ja vaikuttavuus	20
3.2.4	Monialaisuus ja yhteentoimivuus	20
3.2.5	Kustannusten nousun hillintä.....	20
4	Tulokset ja vaikutukset	20
5	Hankkeen kustannukset	22
6	Hankkeen hallinnointi.....	23
6.1	Hankkeen kattavuus ja organisoituminen	23
6.2	Viestintä ja sidosryhmät.....	23
6.3	Seuranta ja arviointi	24
6.4	Riskit ja niihin varautuminen	24

Lähteet

1 Hankkeen tausta

Pohjanmaan maakunnan väestömäärä on 175 816 (2020). Asukasmäärän odotetaan vähenevän jonkin verran (1,2 %) tulevien vuosien aikana mutta ikääntyneiden määrä lisääntyy. Elinajanodote on Suomen korkein (82,9 vuotta). Väestö puhuu äidinkielenään ruotsia (49,5 %) ja suomea (43,7 %). Maahanmuuttajia on (6,8 %). Työllisyystilanne on maan parhaimpia ja työttömien osuus työvoimasta on maan pienimpiä. (www.obotnia.fi, THL 2020)

THL:n arvioinnin mukaan Pohjanmaan väestö on maan terveimpää. Terveyspalvelujen järjestämisessä painottuu perusterveydenhuolto ja sosiaalipalveluissa ympärivuorokautisten palvelujen osuus on hieman keskimääräistä suurempi. Palvelujen saatavuus ja toimintakäytännöt vaihtelevat kuntien välillä ja palveluvalikoimassa on myös suuria vaihteluita alueella. Yhteistä on kuitenkin kuntien heikko kyky vastata palvelutuotannossa ennaltaehkäisevästi ja ennakoiden. Nuorten aikuisten psykiatrisen laitoshoidon käyttö on kasvanut. Sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäneiden kokemusten mukaan palveluiden sujuvuudessa on kehittämistarpeita. Hoitoon pääsyn (2019) osalta löytyy alueella puutteita suun terveydenhuollossa eikä hoitotakuun vaatimukset toteudu kaikilta osin terveyskeskuksen vastaanotolle pääsyssäkään (katso taulukot 1 ja 2). Sotkanetin (2019) tilastojen mukaan 6,4 % joutui odottamaan kiireetöntä lääkärin aikaa yli 3 kk (taulukko 1) ja Avohilmon (2019) raportin mukaan 11 % joutui odottamaan hammaslääkärille hoitoon pääsyä yli 3 kk (taulukko 2). Toisaalta Pohjanmaan alueen kuntien haasteet vaihtelevat ja ovat erilaisia väestömäärältään ja käytännöiltään. Koska Pohjanmaan tilastoinnissa on epäselvyyksiä on valittu taulukkoihin 1 ja 2 vuoden 2019 tiedot. Vuoden 2020 ja 2021 tilastotiedoista on suuria puutteita.

Kiireettömän käynnin odotusaikahoidon tarpeen arvioinnista % toteutuneista käynneistä (2019)	Koko maa	Pohjanmaa
Avosairaanhoidon lääkärille yli 3 kk	2,5	6,4
Avosairaanhoidon lääkärille yli 7 vrk	55,4	47,1
Hammaslääkärille yli 21 vrk	56,1	54,8
Lähde Sotkanet		

Taulukko 1. Kiireettömän käynnin odotusajat koko maassa ja Pohjanmaalla (Sotkanet 2019)

Hoitoonpääsy tiedot hoidon tarpeen arvioinnista käyntiin, % hoitoonpääsykäynneistä, Pohjanmaa	0-21vrk	22-90vrk	91-180vrk	yli 180 vrk
Hammaslääkäri	52	37	9	2
Lähde THL/Avohilmo				

Taulukko 2. Hoitoonpääsy Pohjanmaalla (THL/Avohilmo 2019)

Hoitoon pääsyn seurannassa ja arvioinnissa on tärkeää, että seurantaindikaattoritietoon voidaan luottaa ja että tieto kuvaa mitattavaa ilmiötä. Pohjanmaan ensimmäisenä tavoitteena on kehittää tilaistiedon keruuta, jotta se on kattavaa ja luotettavaa. Toisena tavoitteena on vuoden 2022 syksyllä täyttää nykyiset hoitotakuu määräykset ja vuoden 2023 lopussa valmistelussa olevat hoitotakuu määräykset sekä terveyskeskuksen lääkärin vastaanotolle ja hammaslääkäripalveluissa, jotka siis eivät vielä täysin toteudu (katso taulukot 1 ja 2).

Tämä hankesuunnitelma on Pohjanmaan Tulevaisuuden SoteKeskus hankkeen täydennysshakua varten tehty päivitetty suunnitelma, jossa on huomioitu sekä STM:n

tapaamisessa esille nousseita kehittämiskohteita että THL:n arviointien (2020 ja 2021) tuloksia. Nykyisen Pohjanmaan SoteKeskus hankkeen hankehallinnoijana toimii vuoden 2021 loppuun asti Vaasan sairaanhoitopiiri. Kun Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymä (HYKY) aloittaa toimintansa 1.1.2022, siirtyy hankehallinnointi kuntayhtymälle ja myöhemmin 2023 Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Täydennyshaun hankesuunnitelma on tehty yhteistyössä HYKY valmistelutyön kanssa kuten myös osaamiskeskusten ja alueen järjestöjen kanssa.

Kun tässä täydennyshaun hankesuunnitelmassa käytetään käsitteitä ”käynnissä oleva” tai ”nykyinen” hanke, tarkoitetaan käsitteillä valtionrahoitusta saanutta Pohjanmaan Tulevaisuuden SoteKeskus hanketta (VN/10688/2020, projektinumero 5500M-SOTE.0014.). Käytettäessä käsitteitä ”täydennyshaun suunnitelma” tai ”täydennyshaku” viitataan lisärahoitusta haettaviin hanketeemoihin. Täydentävää rahoitusta on täydennyshaun avulla tarkoitus hakea nykyisten teemojen laajentamiseen tai syventämiseen kuten myös uusien teemojen käyttöönottoon ja ionoien purkuun esimerkiksi suun terveydenhuollon ja sotekeskuksen vastaanottopalveluiden saatavuuden parantamiseksi. Täydennyshaun rahoitus on tärkeä, kun nykyisessä SoteKeskus hankkeessa mallinnettuja ja pilotoituja toimintamalleja sekä menetelmiä otetaan systemaattisesti käyttöön koko hyvinvointialueella. Tämän onnistumiseksi tarvitaan myös ionoien purkua. Mallien käyttöönoton avulla parannetaan perustason palvelujen saatavuutta ja valmistaudutaan tulevaan hoitotakuu velvoitteeseen.

Pohjanmaan SoteKeskus hankkeen kehittämistyön viitekehyksenä ollut ns. ”bottom up” näkökulma, jossa toiminnan muutos ajatellaan toteutuvan palvelutuotannon käytännön toimintamalleja kehittämällä, jatkuu edelleen täydennyshaussa. Hankkeen jälkeen mallit on juurrutettu hyvinvointialueen organisaatioon.

Pohjanmaan Tulevaisuuden SoteKeskus hanke – täydennyshaku osana Pohjanmaan hyvinvointialueen kehittämiskokonaisuutta

Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän (HYKY) valmistelutyötä on tehty 2020-2021 aikana. Korona pandemia on asettanut omat haasteensa valmistelutyölle kuten myös SoteKeskus hankkeelle. Kruunupyy ei ole mukana kuntayhtymän aloittaessa toimintaansa 1.1.2022. Korsnäs ei ole siirtänyt järjestämismvastuuta kuntayhtymälle sosiaalihuollon palveluiden osalta. Toisaalta kyseiset kunnat ovat mukana käynnissä olevassa Pohjanmaan SoteKeskus hankkeessa. Kuntayhtymävalmistelun lisäksi Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelu etenee kansallisten linjausten ja soteuudistus lainsäädännön mukaisesti.

HYKY organisaatio muodostaa perustan Pohjanmaan SoteKeskus hankkeen kehittämistyölle ja turvaa kehittämistyön jatkuvuuden hankekauden jälkeen. SoteKeskus hankkeen interventiot sijoitetaan HYKY organisaatiossa palvelutuotantolinjaan (asiakaspalvelukeskus, psyksosiaaliset palvelut, SoteKeskus ja perhekeskus). Hankkeen interventiot edesauttavat HYKY organisaation sisällöllisen kehittämisen ja toimintamallien rakentamisen vuonna 2022 ja edelleen hyvinvointialueella vuoden 2023 jälkeen. Palvelujen järjestäjän näkökulmaa edustaa HYKY organisaatiossa kolme sektorijohtajaa, joiden tehtävänä on seurata ja arvioida väestön tarpeita ja suhteuttaa palvelutuotanto, jotta se vastaa tarpeisiin ja on laadukasta. Sektorijohtajat hyödyntävät rakenneuudistus hankkeessa luotuja tietojohtamisen malleja ja tunnuslukuja seurantaan ja arviointiin. Koska SoteKeskus hankkeen interventioiden juurruttaminen kulkee käsi kädessä HYKY organisoitumisen kanssa ja myöhemmin Hyvinvointialueen kanssa, on todennäköisyys suuri, että toimintamallien ylläpito jatkuu myös hankekauden jälkeen.

Rakenneuudistus hankkeessa on nykyisen SoteKeskus hankkeen rinnalla otettu käyttöön digitaalisia työvälineitä ja teknologisia ratkaisuja (esim. Oma-olo, PATA). Näiden avulla on pyritty uudistamaan palvelujen tuotantotapojaa sekä kehittämään palveluverkkoa monimuotoisemmaksi. Digitaalisten työvälineiden käyttöönotto on kuitenkin ollut alueellisesti rajoittunutta. Tämä asettaa haasteita alueellisten asiakas- ja palveluohjauksen prosessien sisällölliselle kirkastamiselle ja uusien sisällöllisten toimintamallien käytön oppimiselle. Tätä työtä on tarkoitus jatkaa SoteKeskus hankkeessa syventämällä ja laajentamalla asiakas- ja palveluprosessien sisällöllistä mallintamista täydennyshaun avulla. Pitkän aikavälin tavoitteena on se, että asiakkaan yhteydenotto on helppoa. Digitaaliset työvälineet edistävät palveluiden

saatavuutta ja lisäävät palveluiden monimuotoisuutta ja monipuolisuutta. Työvälineiden käyttö tulee olla sujuvaa, tarkoituksenmukaista ja asiakaslähtöistä (vrt. myös ICT ja RRF hankehaut).

Käynnissä olevan Pohjanmaan Sotekeskus hankkeen avulla pyritään luomaan perusta yhteisille toimintakäytännöille ja näyttöön perustuvien työmenetelmien käytölle perustason palvelutuotannon etulinjaan Pohjanmaan maakunnassa. Hankkeen interventiot kohdentuvat varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisevän sekä ennakoivan näkökulman vahvistamiseen ja sosiaalityön kiinnittämiseen osaksi **Sotekeskuksen vastaanottopalveluja**. Pitkällä tähtäimellä pyritään vähentämään väestön ohjautumista raskaimpiin palveluihin.

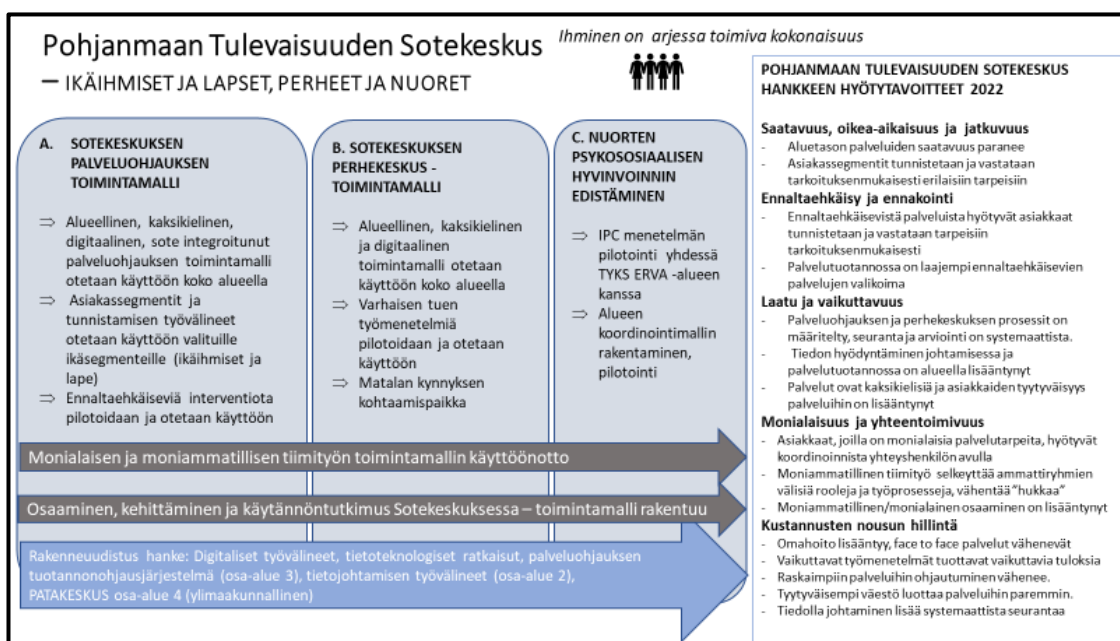
Täydennysshaussa laajennetaan hankkeen kohderyhmää kaikkiin ikäryhmiin. Lisäksi syvennetään intergratiota ja sote professioiden välistä yhteistyötä yli organisaatio- ja sektorirajojen monialaisen tiimityön toimintamallin avulla. Kotikuntoutuksen pilotointi laajenee alueelliseksi toimintamalliksi, johon nivotaan yhteen eri toimijoita ja toimintatapoja sekä etäkuntoutusmahdollisuus. YTA tason psykososiaalisen hyvinvoinnin yhteistyörakenteita kehitetään ja kohdennetaan IPC menetelmän käyttö kaiken ikäisille (huom. YTA erillishaku ja aiesitoumus).

Pohjanmaan Sotekeskus hanke on kansallisesti hyödyllinen, sillä se nostaa esille uutta näkökulmaa asiakas- ja palveluohjauksen asiakastarvesegmentointiin. *Palveluohjauksen ja sosiaalihojauksen välisten yhteyksien ja rajapintojen tarkastelu tuo esille uutta näkökulmaa monialaisen palveluohjauksen kokonaisuuteen.* Kaksikieliset toimintamallit ovat kansallisesti hyödynnettävissä. Pohjanmaan IPC menetelmän käyttöönoton alueellinen toimintamalli on kiinnostava.

2 Täydennyshaun ja käynnissä olevan Sotokeskus hankkeen tavoitteet

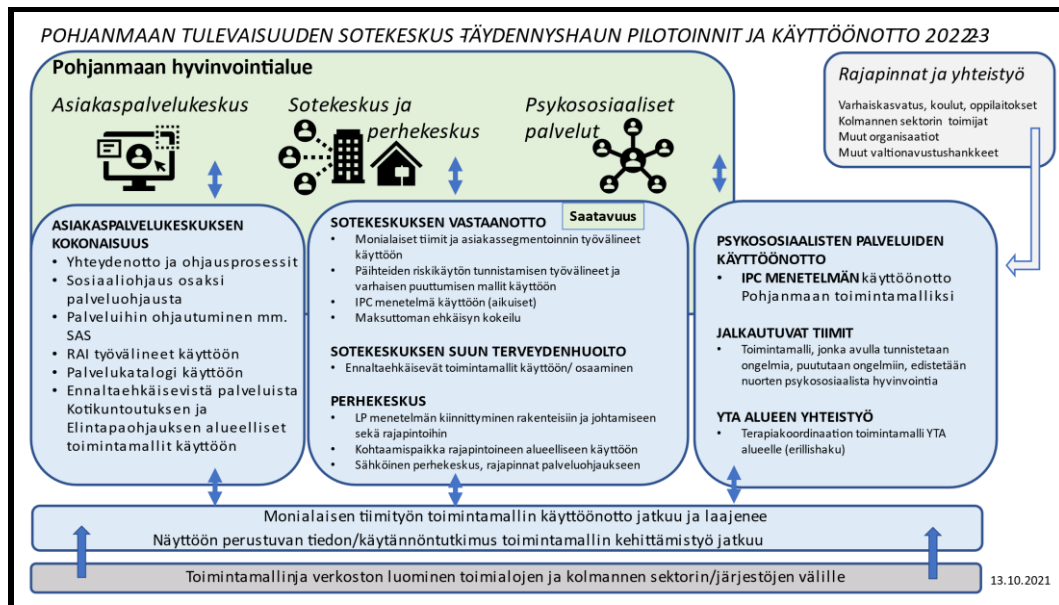
Käynnissä olevan Pohjanmaan Tulevaisuuden Sotokeskus hankkeen nykyisten kohderyhmien (ikäihmiset ja lapset, nuoret ja perheet) palvelujen saatavuutta, tarkoituksenmukaisuutta, ennakointia ja monialaisuutta pyritään parantamaan ottamalla käyttöön palveluohjauksen sote integroituneet toimintamallit ja tarveperustaiset asiakassegmentit. Lisäksi pilotoidaan ennaltaehkäiseviä interventioita osana palveluohjausta (esim. kotikuntoutus). Tavoitteisiin pyritään mallintamalla perhekeskuksen toimintamalli ja pilotoimalla perhekeskuksen kohtaamispaikka sekä ottamalla käyttöön työmenetelmiä varhaisen puuttumisen tueksi (mm. Lapset puheeksi). Nuorten psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi pilotoidaan IPC menetelmän käyttöä yläkouluissa (n=5). Palveluohjauksen ja perhekeskuksen moniammatillisen tiimityön avulla edistetään palvelukokonaisuuksien toteuttamista ja monialaista näkökulmaa (kuvio 1).

Nykyinen Sotokeskus hanke etenee prosessitavoitteiden mukaisesti, joskin aikataulullisesti suunniteltua hieman hitaammin. Korona pandemia on rajoittanut face to face työskentelyä ja hidastanut interventioiden toteuttamista. Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän valmistelu on myös vaikuttanut interventioiden toteuttamisaikatauluun.

Kuvio 1. Käynnissä olevan Pohjanmaan Tulevaisuuden Sotokeskus hankkeen (2020-2022) kehittämisen kohteet ja hyötytavoitteet 2022

Täydennyshaun suunnitelmassa laajennetaan ja syvennetään nykyisiä hanketeemoja. Täydentävää avustusta haetaan myös uusia teemoja varten. Nämä kohdentuvat erityisesti Sotokeskuksen vastaanottopalveluiden sisällölliseen kehittämiseen ja saatavuuden parantamiseen. Asiakasosallisuutta kehitetään luomalla järjestöyhteistyön toimintamalli (kuvio 2). Hyvinvointialueen digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon (ktso RRF) valmistaudutaan sisällöllisten prosessien ja toimintamallien kehittämistyllä.

Kuvio 2. Täydennyshaun kehittämiskohteet osana Pohjanmaan hyvinvointialueen organisaatorakennetta

Pohjanmaan Sotekeskus hankkeen kokonaisuutta voi olla tarkoituksenmukaista tarkentaa, kun RRF haku aukeaa, jotta päällekkäisyyksiä näiden kahden osalta voidaan välttää. STM:n rahoittaman "Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille" hankehaussa on huomioitu Sotekeskus hankkeen kehittämisteemat.

2.1 Hyötytavoitteet 2022 – nykyinen Sotekeskus hanke ja täydennyshaku

2.1.1 Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus – NYKYINEN HANKE

Aluetason palveluiden saatavuus paranee, kun

- Palveluohjauksen so + te toimintamalli otetaan käyttöön
- Perhekeskuksen toimintamalli mallinnetaan.
- IPC menetelmä pilotoidaan ja otetaan moniammatillinen tiimityö käyttöön
- Perhekeskuksen kohtaamispaikka toimintamalli yhdyspintoineen mallinnetaan
- Pohjanmaan rakenneuudistus hankkeen kanssa yhteistyönä lisätään sähköistä asiointia ja monikanavaisten palveluiden käyttöä mm. Oma-olo, oirearvot ja chat.

Asiakassegmentit tunnistetaan ja vastataan tarkoituksenmukaisesti erilaisiin tarpeisiin, kun

- RAI MAPLe tunnusluvut otetaan systemaattiseen käyttöön ja muodostetaan näistä asiakassegmentit (THL 13/2017)
- Muodostetaan asiakassegmentit LP keskustelun ja neuvonpidon (mielenterveys.fi) sekä voimaperheet (Turun yliopisto) screening tietoa hyödyntämällä
- IPC menetelmä otetaan pilottikäyttöön ja laaditaan koordointimalli (TYKS erva)
- Rakenneuudistus hankkeen yhteistyönä pilotoidaan so+te palveluohjauksen tuotannonohjausjärjestelmä (SBM alusta) ja laaditaan ennakointimalli ennaltaehkäisevään työhön

Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus – TÄYDENNYSHAKU

Aluetason palveluiden saatavuus paranee, kun

Asiakaspalvelukeskuksessa:

- Mallinnetaan ja otetaan käyttöön asiakaspalvelukeskuksessa asiakas/palveluohjauksen sisällölliset prosessit ja palvelukatalogi (Rakenneuudistus hankkeen jatkokehittämistarve)

- *Asiakaspalvelukeskuksen palvelukatalogin valikoimaa kehitetään mm. kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa yhteistyössä (rakenneuudistus hankkeen jatkokehittämistarve)*
- *Sosiaaliohjaus, joka sisältää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä kuten myös yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa (edellyttää päätöstä), mallinnetaan prosessina ja menetelmänä osaksi asiakaspalvelukeskuksen palveluohjauksen kokonaisuutta*
- *Mallinnetaan ja otetaan käyttöön asiakkaiden palveluihin ohjautumisen prosessit (esim. SAS) osaksi asiakaspalvelukeskuksen palveluohjauksen kokonaisuutta.*
- *Sairaalan päivystykseen ohjautuneiden asiakkaiden palvelutarve selvitetään ja päivystykseen ohjautumisen prosessit perustason Sotokeskus palveluissa mallinnetaan. Tarkoituksena on tunnistaa ne henkilöt, jotka eivät tarvitse päivystyksen palveluita ja edistää heidän perustason palveluiden saatavuutta*

Perhekeskuksessa:

- *Otetaan systemaattisesti käyttöön perhekeskuksen alueellinen toimintamalli työmenetelmineen (mm. Lapset Puheeksi/LP)*
- *Otetaan systemaattisesti käyttöön perhekeskuksen kohtaamispaikka toimintamalli*
- *Pilotoidaan sähköisen perhekeskuksen käyttöönottoa edistäviä toimintaprosesseja (esim. rajapinnat asiakaspalvelukeskuksen palveluohjauksen kokonaisuuteen)*
- *Laajennetaan Voimaperheet interventiota*

Sotokeskuksen vastaanotolla:

- *Mallinnetaan Sotokeskuksen vastaanottotoiminnassa päihde/riippuvuuspalveluihin ohjautumisen prosessit ja rajapinnat*
- *Otetaan käyttöön työvälineet päihdeiden riskikäytön/riippuvuuden tunnistamiseen ja varhaiseen puuttumiseen Sotokeskuksen vastaanotolla*
- *Laajennetaan IPC menetelmän käyttöönottoa Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan (aikuiset ja ikäihmiset) osaksi varhaista tukea*
- *Rakennetaan koordinoitumallia Pohjanmaan IPC menetelmän käyttöönottoon perustasolle ja YTA tasolle. Laajennetaan IPC menetelmäosaamista yläkoulujen oppilashuollossa ja koulutetaan rinnalla myös toisen asteen oppilashuollon työntekijöitä.*
- *Toteutetaan maksuttoman ehkäisyn kokeilu tasavertaisten palvelujen turvaamiseksi alueella*
- *Edellä kuvattujen kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi anotaan täydennyshaussa määrärahoja terveyskeskusten vastaanoton tarvittavien hoitajien purkamiseen.*

Sotokeskuksen suun terveydenhuollossa:

- *Mallinnetaan Sotokeskuksen hammashuollossa ennaltaehkäisevät toimintamallit ja palveluihin ohjautumisen prosessit sekä lisätään ennaltaehkäisevää osaamista*
- *Edellä kuvattujen kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi anotaan täydennyshaussa määrärahoja hammaslääkäripalveluiden hoitajien purkamiseen*

Asiakassegmentit tunnistetaan ja vastaan tarkoituksenmukaisesti erilaisiin tarpeisiin, kun

- *Otetaan käyttöön RAI työvälineet ja RAI segmentointi palveluihin ohjautumisessa ja SAS prosessissa*
- *Mallinnetaan koti- ja etäkuntoutuksen alueellinen toimintamalli käynnissä olevan hankkeen pilotointeja hyödyntäen ja syvennetään kotikuntoutuksen toteuttamista etäkuntoutuksen toimitavoilla ja parannetaan kotikuntoutukseen pääsyä myös alueilla, joilla terapiahenkilöstön saatavuus on heikkoa.*
- *Luodaan ja mallinnetaan sekä otetaan käyttöön jalkautuva tiimi toimintamalli nuorten psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi (Varhain malli, HYKS) koko Pohjanmaan alueella. Tätä varten koulutetaan ja perehdytetään tarkoituksenmukaisten työvälineiden/menetelmien käyttöön.*

2.1.2 Ennaltaehkäisy ja ennakointi **NYKYINEN HANKE**

Tunnistetaan ne asiakkaat, jotka hyötyvät ennaltaehkäisevistä palveluista ja vastataan tarpeisiin tarkoituksenmukaisin interventioin, kun

- Ohjataan asiakkaat asiakassegmentointia hyödyntäen tarvepohjaisesti ennaltaehkäiseviin interventioihin sekä arvioidaan ohjautumista ja interventioiden vaikutuksia systemaattisesti

Palvelutuotannossa on laajempi ennaltaehkäisevien palvelujen valikoima, kun

- Otetaan käyttöön/pilotoidaan ennaltaehkäiseviä interventioita kuten: kotikuntoutus/etäkuntoutus (ikäihmiset), elintapaohjaus (ikäihmiset) sekä LP keskustelu ja neuvonpito (lape) ja Voimaperheet perheinterventio.

Ennaltaehkäisy ja ennakointi – TÄYDENNYSHAKU

Tunnistetaan ne asiakkaat, jotka hyötyvät ennaltaehkäisevistä palveluista ja vastataan tarpeisiin tarkoituksenmukaisin interventioin, kun

- Otetaan käyttöön kotikuntoutuksen ja elintapaohjauksen alueellinen toimintamalli vaikuttavuustunnuslukuineen ja asiakassegmenteineen hyödyntäen toteutettuja pilotoiteja
 - o Mallinnetaan ja otetaan käyttöön sujuvat konsultaatiomallit kotikuntoutusta toteuttavien ja tiiviissä yhteistyössä toimijoiden kesken
 - o Mallinnetaan alueen yhteiset toimintakäytänteet etäkuntoutuksessa
- IPC menetelmä otetaan käyttöön Sotokeskuksen vastaanotoilla (aikuiset, ikäihmiset)
- Otetaan käyttöön työvälineet päihteiden riskikäytön/riippuvuuden tunnistamiseen ja varhaiseen puuttumiseen Sotokeskuksen vastaanotolla
- Otetaan käyttöön Sotokeskuksen hammashuollossa ennaltaehkäisevät toimintamallit ja edistetään tähän liittyvää osaamista sekä puretaan hammaslääkäripalvelujen hoitojonoja
- LP menetelmä viedään perhekeskuksen rakenteisiin, johtamiseen ja kiinnitetään rajapintoihin (esim. varhaiskasvatus, koulut, lastensuojelu)

2.1.3 Laatu ja vaikuttavuus **NYKYINEN HANKE**

Palveluohjauksen ja perhekeskuksen prosessit on määritelty, seuranta ja arviointi on systemaattista, kun

- Lähtötilannearviointi toteutetaan alueen laatutyöskentelyä (LabQuality) ja sisäistä auditointia hyödyntäen.
- Hankkeessa määritellään palveluohjauksen ja perhekeskuksen sote integroidut prosessit
- Ennaltaehkäisevien interventioiden käyttö perustuu näyttöön perustuvaan tietoon ja menetelmiin

Tiedon hyödyntäminen johtamisessa ja palvelutuotannossa on alueella lisääntynyt, kun

- Tietojohtamisen avulla tunnistetaan riskiryhmät ja hyödynnetään kehitettyjä raportointikokonaisuuksia (rakenneuudistus hanke) palvelujen saatavuuden parantamiseksi.
- Tietojohtamisen avulla tunnistetaan ennaltaehkäisevien interventioiden vaikutukset

Asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin on lisääntynyt, koska

- Asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaan asiakastarvesegmentointia käyttäen tarkoituksenmukaisesti, jolloin asiakasohjautuvuus paranee.
- Digitaalisia yhteydenottokanavia on lisätty (rakenneuudistus: Oma-olo). Asiakkailla on mahdollisuus ottaa yhteyttä ammattilaisiin ajasta ja paikasta riippumatta.
- Moniammatillisen tiimityön käyttöönotto vähentää asiakkaan pallottelua, selkeyttää asiakkaan roolia palvelukokonaisuudessa ja edistää asiakkaan osallisuutta palveluohjauksessa ja perhekeskuksessa

Palvelut ovat kaksikielisiä ja toimivia myös maahanmuuttajataustaiselle väestölle, kun

- Kaikki hankkeen interventiot ja toimintamallit kehitetään kaksikielisinä
- Monikulttuurisuus on huomioitu ikäsegmenteissä

Laatu ja vaikuttavuus – TÄYDENNYSHAKU

Nykyisessä Sotokeskus hankkeessa on työstetty laatu ja vaikuttavuusteemaa yhteistyössä HYKY valmistelun ja rakenneuudistus hankkeen (osa-alue 2) kanssa. Kehittämiskohteena on pääosin ollut so + te prosessien mallintamistyö ja interventioiden vaikutusten mittaamiseen

liittyvät tunnusluvut. Täydennyshaun hyötytavoitteet laadun ja vaikuttavuuden osalta ovat samat kuin nykyisen Sotokeskus hankkeen (katso 2.1.3) mutta uutena kohderyhmänä on lisäksi myös Sotokeskuksen vastaanottotoiminta.

Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä on kiinnostunut osallistumaan STM:n koordinoimaan kansallisen kuntoutuksen itsearviointimittareiden kokeiluhankkeeseen koskien työikäistä väestöä. Kiinnostuksen kohteena ovat erityisesti eläkeiän kynnyksellä olevat. Kokeiluhankkeessa työikäisten TULES-asiakkaiden itsearviointi toteutetaan TOIMIA-suosituksen mukaisilla mittareilla (WHODAS 2.0, PROMIS-10, Eurohis-8).

2.1.4 Monialaisuus ja yhteentoimivuus **NYKYINEN HANKE**

Asiakkailla, joilla on monialaisia palvelutarpeita, hyötyvät palvelukokonaisuuksien koordinoinnista yhteyshenkilön avulla, koska

- *Moniammatillinen tiimityö edistää asiakaslähtöistä toimintaa ja kohdentaa tiimin asiantuntijuuden asiakkaan tarpeen mukaisesti ja asiakkaan hyödyksi*

Moniammatillinen tiimityö selkeyttää ammattiryhmien välisiä rooleja ja työprosesseja, vähentää toiminnan päällekkäisyyksiä ja hukkaa, koska

- *Asiakkaan so+te palvelukokonaisuus tulee näkyväksi kuten myös asiantuntijuuden tarve palvelukokonaisuudessa*

Moniammatillinen/monialainen osaaminen on lisääntynyt, koska

- *Moniammatillinen tiimityö on lisännyt verkostomaista ja ylisektoraalista yhteistyötä sekä eri professioiden välistä vuorovaikutusta.*
- *Moniammatillinen osaaminen maahanmuuttajaväestön erityistarpeiden tunnistamiseksi asiakassegmenteissä on vahvistunut*

Monialaisuus ja yhteentoimivuus – **TÄYDENNYSHAKU**

Moniammatillisen tiimityön käyttöönottoa laajennetaan Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan. Täydennyshaun hyötytavoitteet monialaisuuden ja yhteentoimivuuden osalta ovat samat kuin nykyisen Sotokeskus hankkeen (katso 2.1.4). Lisäksi hyötytavoitteiden saavuttamiseksi:

- *Mallinnetaan sujuvat konsultaatio/yhteistyömallit Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan eri ammattiryhmien välillä sekä luodaan sisällöllinen perusta digitaalisten työvälineiden ja ratkaisujen käyttöönotolle jatkossa.*
- *Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan sijoittuvien sosiaalihuollon (aikuissosiaalityö, terveys sosiaalityö, gerontologinen sosiaalityö) ja terveydenhuollon prosessit sekä yhtymäpinnat määritellään, kuvataan ja mallinnetaan osaksi Sotokeskuksen monialaista ja asiakaslähtöistä vastaanottopalvelujen kokonaisuutta. Lisäksi selkiytetään omatyöntekijän roolit.*

2.1.5 Kustannusten nousun hillintä **SEKÄ NYKYINEN HANKE ETTÄ TÄYDENNYSHAKU**

Vaikuttavien työmentelmien käyttöönotto tuottaa vaikuttavampia tuloksia

Väestön oma-arviointi sekä itsehoitovalmiuksien edistäminen, monipuolisemmat yhteydenottokanavat ja asiakaspalvelukeskuksen palveluohjauksen kehittäminen ohjaavat väestön taroituksenmukaisimpiin palveluihin ja vähentävät tarvetta ottaa päivystykseen yhteyttä tai ohjautumista ”raskaampien palvelujen” piiriin.

Moniammatillinen tiimityö ja näyttöön perustuvan tiedon hyödyntäminen ja käytännöntutkimus mahdollistavat henkilöstön osaamisen lisääntymisen, uralla etenemisen, työhyvinvoinnin edistämisen vaikuttaen välillisesti siihen, että resurssien saatavuus ja hyödyntäminen paranee.

Tiedolla johtamisen toimintamallien ja työkalujen käyttöönotto edesauttaa palvelutuotannon seuranta ja arviointia tarvekohtaisesti ja kustannusvaikuttavasti vaikuttaen välillisesti palveluverkkoon ja palvelujen saatavuuteen

Digitalisten palvelujen ja työvälineiden käytön laajentaminen ohjaa väestöä käyttämään itselleen sopivia palveluratkaisuja, vähentää palvelutuannon päällekkäisyyttä ja ”hukkaa”, parantaa tiedonkulkua ja edistää palvelujen saatavuutta.

Palvelu/asiakasohjaus/palveluintegraatio kohdentaa palveluja ennakoivasti ja ennaltaehkäisevästi sekä poistaa päällekkäisyyksiä. Varhainen puuttuminen/moniammatillinen ja monialainen elintapaohjaus ja etäkotikuntoutus ehkäisee kustannusten kasvua ja parantaa asiakkaan elämän laatua ja osallistumista omaan arkeen.

Sotekeskuksen vastaanottotoiminnan ja suun terveydenhuollon kehittäminen (täydennysshaun uudet teemat) edistävät osaltaan etulinjassa olevien palveluiden tarkoituksenmukaista kohdentumista ennaltaehkäisevästi ja ennakoivasti parantaen siten myös näiden saatavuutta (hoitotakuu). Tällä on pitkällä tähtäimellä kustannusvaikuttava merkitys. Toimintamalli Sotekeskuksen ja kolmannen sektorin/järjestöjen väliseen yhteistyöhön ohjaa asiakkaita ennaltaehkäisevästi ja kustannusvaikuttavasti. Asiakaspalvelukeskuksen ja Sotekeskus vastaanoton sisällöllisten prosessien määrittäminen luo perustan digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon jatkossa.

2.2 Prosessitavoitteet: NYKYINEN HANKE JA TÄYDENNYSHAKU

A. Käynnissä olevassa Sotekeskus hankkeessa otetaan käyttöön alueellinen, kaksikielinen ja sote integroitunut palveluohjauksen toimintamalli ikäihmisten palveluohjaukseen sekä tuetaan rakenneuudistus hankkeen digitaalisten työvälineiden käyttöönottoa. Tarkoituksena on tunnistaa asiakassegmentit (RAI MAPLe) ja vastata ikäihmisten tarpeisiin ennaltaehkäisevin interventioin (kotikuntoutus, elintapaohjaus).

Nykytilanne 9/2021: Palveluohjauksen prosesseja mallinnetaan ja käydään keskusteluja so + te rajapinnoista ja yhtymäkohdista. Palveluohjauksen ennaltaehkäisevien interventioiden sisältöjä määritellään. Pilotointien aikataulua työstetään (kotikuntoutus ja elintapaohjaus). Rakenneuudistus hankkeessa on nostettu esille se, että jatkossa tulee määrittää palveluohjauksen sisällölliset prosessit ja lisätä henkilöstön osaamista ennen kuin digitaalisia työvälineitä on mahdollista ottaa kattavasti käyttöön.

TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

Palveluohjauksen toimintamallin laajentaminen ja syventäminen:

- Asiakaspalvelukeskuksen sisällölliset so+te pääprosessit mallinnetaan. Mallinnus sisältää asiakaspalvelukeskuksen yhteydenottoprosessit, hoitoon ja palveluihin ohjautumisen prosessit sekä näiden rajapinnat palvelutarpeen arviointiin, palveluohjaukseen ja palvelukatalogiin (rakenneuudistus hankkeen jatkokehittämishaasteita).

- Sosiaaliohjaus, joka sisältää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä kuten myös yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa (edellyttää päätöstä), mallinnetaan prosessina ja menetelmänä osaksi asiakaspalvelukeskuksen palveluohjauksen kokonaisuutta

-Asiakkaan palveluihin ohjautumisen prosessit mallinnetaan. Otetaan systemaattisesti käyttöön palveluohjauksen RAI -työvälineet SAS-arvioinnissa ja asiakassegmentoinnissa

- Alueellisen kotikuntoutuksen ja elintapaohjauksen prosessit vaikuttavuustunnuslukuineen ja asiakassegmentteineen mallinnetaan ja otetaan käyttöön osaksi asiakaspalvelukeskuksen palveluvalikoimaa. Kotikuntoutuksen toimintamallia syvennetään etäkuntoutuksen toimintatavoilla, jolloin alueellinen saatavuus paranee. Samalla mallinnetaan myös ammattihenkilöstön keskinäiseen käyttöön tarkoitettu konsultaatiomalli.

- Asiakaspalvelukeskuksen palvelukatalogia rakennetaan mm.yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden/järjestöjen kanssa.

- Asiakaspalvelukeskuksen prosessien mallintamisen lisäksi valmistaudutaan digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon edistämällä henkilöstön digi osaamista.

B. Käynnissä olevassa Sotokeskus hankkeessa mallinnetaan Sotokeskuksen yhteyteen ja rinnalle perhekeskustoimintamalli varhaiseen tukeen perheiden arjessa. Tähän liittyy varhaisen tuen menetelmien pilotointi (mm. Lapset puheeksi, voimaperheet interventio, kohtaamispaikka). Digitaalisten työvälineiden kehittäminen tapahtuu osana kansallista sähköistä perhekeskuksen kehittämistä ja rakenneuudistus hanketta.

Nykytilanteen arviointi 9/2021. LP menetelmän koulutus on menossa ja menetelmän käyttöönoton pilotointeja aikataulutetaan. Kohtaamispaikka toimintamallia mallinnetaan. Voimaperheet interventioiden toteuttaminen tapahtuu 2022. Kansalliseen Sähköiseen perhekeskus kehittämistyöhön osallistutaan.

TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

Mallinnetun perhekeskuksen ja kohtaamispaikan alueellinen käyttöönotto

- LP menetelmä viedään perhekeskuksen rakenteisiin, johtamiseen ja rajapinnoille (esim. varhaiskasvatus, koulut, lastensuojelu) sekä otetaan systemaattiseen käyttöön
- Sähköisen perhekeskuksen käyttöönoton toimintamalleja pilotoidaan ja rajapinnat asiakaspalvelukeskukseen määritellään (yhteydenottokanavat, tiedon saanti, tuki, ohjaus ja neuvonta)

C. Käynnissä olevassa Sotokeskus hankkeessa pilotoidaan IPC- menetelmän käyttöä yläkoulussa. Pohjanmaan alueellisen perustason palvelujen mallin lisäksi kehitetään YTA tason koordinoitumalli nuorten psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi yhteistyössä TYKS Erva-alueen kanssa (osatoteuttajasopimus, 25 % koordinoitiresurssi vuoden 2022 loppuun asti). TYKS yliopistosairaala vastaa interventioiden vaikuttavuuden arvioinnin koordinoinnista ja huolehtii nuorten psykososiaalisten menetelmien (mm. ratkaisukeskeiset lyhytterapiainterventiot, IPC) implementoinnin koordinaatiosta ja tuesta sairaanhoitopiirien alueelle.

Nykytilanteen arviointi 9/2021. IPC menetelmäkoulutukseen on osallistunut 12 ammattilaista (terveydenhoitaja, psykologi, koulukuraattori) yhteensä viidestä yläkoulusta Pohjanmaan alueelta. Menetelmä on koettu vastaavan nuorten tarpeisiin ja se on koettu hyväksi työvälineeksi paikan päällä kouluissa toteutettavaksi. Menetelmän käyttöönoton tuki on toteutettu käynnissä olevan Sotokeskus hankkeen resurssein (projektityöntekijä). Tämä konkreettinen käyttöönottotuki on ollut käyttöönottoa eteenpäin vievä voima. Pohjanmaan mallista olisi jo tässä vaiheessa kansallisesti hyötyä.

TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

IPC menetelmän pilotointia laajennetaan aikuisten/ikäihmisten psykososiaalisiin palveluihin (Sotokeskus). Pohjanmaan alueen IPC toimintamalli mallinnetaan hankkeessa saatujen IPC käyttöönotkokokemusten pohjalta ja otetaan käyttöön koko alueella.

- IPC menetelmäkoulutus ja menetelmäohjaus pilotoidaan psykososiaalisissa palveluissa osana Sotokeskuksen vastaanottopalveluita (aikuiset/ikäihmiset) ja otetaan Pohjanmaan alueella käyttöön osana IPC toimintaa ja kokonaisuutta
- Pohjanmaan alueellisen IPC toimintamalli mallinnetaan ja otetaan käyttöön kaikille ikäryhmille
- Luodaan ”jalkautuva tiimimalli”, joka toimii arjen ympäristöissä tukien ja edistään lasten/nuorten psykososiaalista hyvinvointia (esim. VARHAIN malli, HYKS). Sotokeskus hankkeeseen palkattavat terapiakoordinaattorit (2) edistävät interventioiden käyttöönottoa ja toimivat (enintään 20% kokonaistyöajasta) YTA alueen yhteistyörakenteiden ja koordinaation tukena (katso YTA erillishaku).

D. Käynnissä olevassa Sotokeskus hankkeessa on poikkileikkaavana teemana tarkoitus ottaa käyttöön monialaisen tiimityön toimintamalli palveluohjaukseen ja perhekeskukseen. Mallin avulla selkeytetään ammattiryhmien välisiä rooleja ja määritellään sosiaalihuoltolain mukaisten palveluohjauksen prosessien sekä terveydenhuollon hoidon tarpeen arviointiin

liittyvien prosessien rajapinnat ja yhtymäkohdat asiakaslähtöisesti. Tiimiytyminen edellä mainituissa kohteissa tapahtuu vaiheittain vuoden 2022 aikana.

Nykytilanteen arviointi 9/2021. Monialaisen toimintamallin työstäminen on vasta suunnitteluvaiheessa. Toimintamallin käyttöönotto on yhteydessä HYKY valmistelun aikatauluun, joten koulutus ja käyttöönotto asiakaspalvelukeskuksessa ja perhekeskuksessa toteutetaan vuonna 2022.

TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

Monialaisen tiimityön toimintamallin käyttöönotto jatkuu asiakaspalvelukeskuksessa ja perhekeskuksessa. Käyttöönottoa laajennetaan myös Sotokeskuksen vastaanottoimintaan.

- Määritellään so + te prosessit ja segmentoidaan asiakkaat, jotta tunnistetaan ne henkilöt, jotka hyötyvät monialaisista palvelukokonaisuuksista ja jotka hyötyvät yhteyshenkilöstä perustason palveluissa. Omatyöntekijän roolia selkiytetään.

- Sotokeskuksen vastaanottoimintaan liittyvät sosiaalihuollon (aikuissosiaalityö, terveysosiaalityö, gerontologinen sosiaalityö) ja terveydenhuollon prosessit ja yhtymäpinnat määritellään, kuvataan ja mallinnetaan. Kokonaisuudesta muodostuu Sotokeskuksen vastaanottoiminnan asiakaslähtöinen ja monialainen toimintamalli, joka vastaa asiakkaiden monialaisiin palvelutarpeisiin systemaattisesti ja vaikuttavasti.

- Koulutetaan Sotokeskuksen vastaanoton henkilöstö ja johtajat monialaisen tiimityön toimintamallin käyttöönottoon ja käyttöön sekä ylisektoraaliseen ja asiakaslähtöiseen näkökulmaan

-Koulutetaan asiakaspalvelukeskuksen, perhekeskuksen ja Sotokeskuksen vastaanoton henkilöstö Motivoiva haastattelu -menetelmän käyttöön

E. Käynnissä olevan Sotokeskus hankkeen toisena poikkileikkaavana teemana on osaaminen, kehittäminen ja käytännöntutkimus (OKKt) Sotokeskuksessa – toimintamallin kehittäminen ja mallintaminen. Malli rakentuu hankkeen aikana toteutettavien interventtioiden ja toimintamallien vaikutusten seurannan ja arvioinnin myötä sekä tietojohtamisen tunnuslukuja kehittämällä ja hyödyntämällä (yhteistyö rakenneuudistus).

Alueellinen OKKt toimintamalli konkretisoituu ja mallintuu hankkeen loppuvaiheessa. Hankkeen asiakassegmentoinnit sekä interventtioiden vaikutusten seurannan ja arvioinnin tunnusluvut ja prosessit kootaan toimintamalliksi, jonka voi mallintaa ja jatkokehittää. OKKt malli laaditaan yhteistyössä Vaasan opetusterveyskeskuksen, kuntien, osaamiskeskusten ja muiden sidosryhmien esim. tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa.

TÄYDENNYSHAKU 2022-2023

Jatketaan poikkileikkaavan teeman (E) toteuttamista myös täydennyshaussa ja vuonna 2023.

F. TÄYDENNYSHAKU – UUDET KEHITTÄMISKOHTEET

Uudet kehittämiskohteet parantavat palvelujen saatavuutta ja kohdentuvat Sotokeskuksen vastaanottoimintaan sekä toimintamallin rakentamiseen Sotokeskuksen ja kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa. Kehittämistoimien avulla valmistaudutaan myös digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon

- Otetaan systemaattiseen käyttöön työvälineitä päihteiden riskikäytön/riippuvuuden tunnistamiseen (esim. AUDIT) Sotokeskuksen vastaanotolla
- Määritellään ja mallinnetaan Sotokeskuksen vastaanottopalveluiden ja päihdepalvelujen rajapinnat sekä päihdepalveluihin ohjautumisen prosessit.

- Valmistaudutaan digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon mallintamalla Sotokeskuksen vastaanotto toiminnan sisällölliset prosessit ja rajapinnat asiakaspalvelukeskukseen sekä tuetaan henkilöstön digiosaamista
- Kehittämistoimenpiteiden mahdollistamiseksi anotaan täydennyshaussa määrärahoja terveyskeskuksen vastaanoton hoitojonojen purkamiseen
- Määritellään ja mallinnetaan Sotokeskuksen suun terveydenhuollon ennaltaehkäisevät prosessit ja otetaan ne käyttöön. Vahvistetaan ennaltaehkäisevän työn osaamista ja anotaan määrärahaa hammaslääkärin hoitojonon purkuun.
- Maksuttoman ehkäisyn kokeilu toteutetaan Sotokeskuksessa (toimintamalli, henkilöstön koulutus, ehkäisyvälineet)
- Laaditaan yhteistyön toimintamalli Sotokeskuksen ja kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa

Sotokeskus hankkeessa pilotoituja ja mallinnettuja toimintamalleja on tarkoitus ottaa käyttöön täydennyshaun rahoituksella. Käyttöönottoprosessissa systemaattisella ja johdonmukaisella projektityöskentelyllä ja muutosjohtamisen osaamisella on tärkeä rooli.

Taulukko 2. Hankehallinnoinnin prosessitavoitteet, **täydennyshaku on punaisella**

Vaiheet	Sisällöt	Tavoitteet
Organisoi- tuminen	Hankeorganisaation muodostaminen, projektin johtaminen, asiantuntijaryhmät. Projektin asemoituminen, vastuut, sopimukset, sidosryhmät ja raportointimallit. Asiakasraati projektiin. Lähtötilanteen arvioinnin toteuttaminen, syyskuu 2020 Käynnissä oleva hanke on luonut rakenteet hankeorganisaatiolle, jossa työskennellään moniammatillisesti. Nykyisten tiimien laajentaminen on loogista ja mahdollista. Hankkeen työpiste on Vaasassa ja sivupiste Pietarsaareissa.	Saada yhteinen näkemys hankkeen tavoitteista osana laajempaa kehittämisen kokonaisuutta. Turvata projektin johtaminen, toteuttaminen ja onnistuminen. Edistää asiakkaiden osallistumisen hankkeeseen
Resurssien ja osaamisen turvaaminen	Projektityöntekijöiden rekrytointi ja valmennus interventioiden toteuttamiseen sekä muutoksen läpivientiin ja projektityöskentelyyn, syyskuu 2020 Täydennyshaun rahoitusta käytetään uusien projektihenkilöiden palkkaamiseen (1/2022), jotta pilotoituja toimintamalleja voidaan ottaa alueellisesti käyttöön 2022-2023. Hankeresursseja kohdennetaan myös kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön toimintamallin rakentamiseen	Mahdollistaa toimintatapojen ja toimintakulttuurin muutoksen perustason palvelutuotannossa hankkeen kehittämisteemojen mukaisesti.
Käyttöönotto ja toimeenpano- suunnitelma	Hankeaihiot A-C ja poikkileikkaavat kehittämisteemat, syyskuu 2020 Hankkeen käyttöönottosuunnitelmaa tarkennetaan, kun täydennyshaun rahoituksesta saadaan päätös 12/2021	Luoda perusta yhteiselle tekemiselle ja näyttöön perustavalle sekä sote integroidulle toiminnalle hankkeen tavoitteiden mukaisesti.
Käyttöönotto ja pilotointi,	Toimintamalleista/interventioista osa otetaan alueella kattavasti käyttöön, osa pilotoidaan laaditun suunnitelman mukaisesti, kevät 2021- 2022 Täydennyshaun uusien teemojen osalta laaditaan pilotointisuunnitelma 1/2022. Nykyisen hankkeen pilotoinnista laaditaan käyttöönottosuunnitelma 2-4/2022.	Luoda edellytykset mallien ja työvälineiden aluetason käytölle kaikissa ikäsegmenteissä. Luoda yhteistyörakenteet kuntien ja muiden toimijoiden yhdyspintoihin.

	<i>Täydennyshaun lähtötilanearviointi tehdään 1/2022 ja liitetään osaksi hankkeen oma-arviointia 5/2022.</i>	
<i>Väliarviointi, suunnitelman tarkentaminen,</i>	<i>Kokemusten kokoaminen. Interventtioiden vaikutusten seuranta ja arviointi. Hankkeen toteutuminen suhteutettuna tavoitteisiin. 1/2022.</i> <i>Hankekokonaisuuden seuranta ja arviointi jatkuu kansallisten ohjeiden mukaisesti</i>	<i>Saada käsitys interventtioiden vaikutuksista asiakas-, asiantuntija ja organisaatio-näkökulmasta. Arvioida tavoitteiden saavuttamista suhteessa kansallisiin tavoitteisiin ja tunnuslukuihin.</i>
<i>Loppuarviointi ja jatko-suunnitelma</i>	<i>Hankkeen tulosten aukikirjoittaminen ja analyysi</i> <i>Toteutetaan hankekokonaisuus huomioiden ja STM:n ohjeita noudattaen</i>	<i>Kuvata toteutuneiden interventtioiden vaikutuksia ja käyttäjäkokemuksia suhteessa kansallisiin tavoitteisiin.</i>

2.3 Rajaukset ja riippuvuudet

Sotekeskus hanke on sekä nyky muodossaan, että täydennyshaussa ankkuroitu osaksi 1.1.2022 aloittavaa Pohjanmaan Hyvinvointialueen kuntayhtymää. Kuntayhtymä toimii väylänä ja linjassa kansallisen Sote uudistuksen kanssa.

Nykyinen Sotekeskus hanke on tehnyt tiivistä yhteistyötä rakenneuudistus hankkeen kanssa erityisesti palveluohjauksen digitaalisten työvälineiden käyttöönotossa (PATA, SBM alusta, Oma-olo) ja tietojohdamisessa. Rakenneuudistus hanke päättyy joulukuussa 2021. Jatkokehittämisen tarpeista ilmenee, että digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon ja käyttöön tarvitaan lisää osaamista. Lisäksi on määriteltävä sisällölliset prosessit sekä yhteiset toimintamallit asiakkaiden yhteydenottoon ja palveluihin ohjautumiseen sekä omahoidon tueksi. Sähköisen perhekeskuksen toimintamallin käyttöönotto edellyttää lisäksi rajapintojen määrittämistä esim. palveluihin ohjautumisen osalta.

Läntisen yhteistyöalueen (YTA) kanssa on käyty keskusteluja nuorten psykososiaalisesta hyvinvoinnista, YTA tasoisten yhteistyörakenteiden kehittämisestä ja rajapinnoista YTA:n erillishaun ja Sotekeskus hankkeen täydennyshaun välillä. Sotekeskus hankkeessa varataan rahoitus kahden terapiakoordinaattorin palkkakuluihin (prosessitavoitteet 2.2 osa C). YTA:n erillishaussa kuvataan kehittämiskohteet, kuten yhteistyörakenteet ja YTA tasoisen koordinoinnin prosessit ja toimintamallit. VSSHP:n hallitus ilmaisee kiinnostuksensa aiesopimuksella (katso kuntasitoumuslomake).

ICT muutoksen läpivientiin haetaan Pohjanmaalla hankerahoitusta (deadline 22.10.2021). ICT- ja RRF-hankkeiden ja Sotekeskus hankkeen välisinä rajapintoina nähdään mm. asiakaspalvelukeskus palveluohjauksineen ja sähköinen perhekeskus. ICT muutoksen läpiviemisen haasteita Pohjanmaalla ovat mm. kaksikielisyyden vaade ja tietojärjestelmien hajanaisuus. Sotekeskus hankkeessa panostetaan prosessien sisällölliseen mallintamiseen. ICT ja RRF hankehauissa suunnitellaan panostettavan mm. kaksikielisten ja digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon ja yhtenäisyyteen näissä. Sotekeskus täydennyshaun suunnitelmaa voidaan tarvittaessa päivittää, kun ICT ja RRF hankerahoituksista tehdään päätöksiä.

Työkyvyn edistämisen valtionavustusta/EU rahoitusta saavia hankkeita on Pohjanmaalla useita. Pietarsaari ja Vaasa ovat mukana työkyvyn edistämisen hankkeessa. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus edellyttää uudenlaista sosiaali- ja terveyskeskuksen sisäisten ja muiden palvelujen integraatiota, kumppanuuksia ja verkostomaista hallintaa. Sosiaali- ja terveyskeskuksessa integroitavia palveluja ovat esimerkiksi sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntoutus ja ehkäisevät palvelut. Framåt/Eteenpäin hankkeen

(STM rahoitus: 2021-2022) tarkoituksena on kehittää osatyökykyisten työttömien ja pitkäaikaistyöttömien palvelujärjestelmää. Toimintakyvyn mittaaminen, palvelujen koordinointi ja palveluprosessien kehittämistyö sijoittuvat hankkeiden välisille rajapinnoille. Toisaalta Sotokeskus hankkeessa kehitetään kotikuntoutusta ja elintapaohjausta erityisesti ikäihmisille. Vaikuttavuusmittaamisen osalta löytyy rajapintoja.

Alueen osaamiskeskukset ovat olleet mukana valmistelussa ja hallinnoinnissa mm. TOP hankkeessa (STM rahoitus: 2020-22) ja Yhdessä aikuisuuteen hankkeessa (EU rahoitus: 2020-23). Hankkeiden kehittämiskohteena on lastensuojelun asiakkaat ja heidän saama tuki. Rajapinnat sijoittuvat perhekeskuksen toimintamalliin ja huomioidaan Lapset Puheeksi menetelmän rakenteisiin kiinnittämisen vaiheissa. YTA tason monialaisen lastensuojeluhankkeen hyviä käytäntöjä levitetään ja otetaan käyttöön Pohjanmaan hyvinvointialueella.

STM:n rahoittamaan ”Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut iäkkäille” hankerahoitusta on haettu yhteistyössä Sotokeskushankkeen kanssa. Ikäihmisten kotona asumista edistävissä hankehaussa on huomioitu alueella käynnissä olevan valtionrahoitusta saavan KATI hankkeen interventiot.

Kruunupyyn kunta ei osallistu Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymään vuoden 1.1.2022 alusta. Tällä hetkellä Kruunupyyn sote palvelut tuottaa nykyisen Sotelainnsäädännön pohjalta Soite, jonka kuntayhtymään Kruunupyy jäsenkuntana kuuluu. Kruunupyy on mukana Pohjanmaan Tulevaisuuden Sotokeskus hankkeessa. Kruunupyyn nykyinen tilanne on Sotokeskus hankkeen osalta edellyttänyt yhteistyöhön liittyviä keskusteluja Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan hankkeiden välillä. **Korsnäs ei ole siirtänyt sosiaalihuollon palvelut 1.1.2022 Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymään. Korsnäs ja Kruunupyyn kuntasitoumukset ovat erillisessä liitteessä. Muiden Pohjanmaan maakunnan kuntien kuntasitoumuksista päättää Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän hallitus 22.11 (katso kuntasitoumuslomake).**

Kristinankaupungin, Vaasan sairaanhoitopiirin ja yksityisen toimijan yhteisyritys Selkämeren Terveys on käynnistänyt toimintansa 2021 vuoden alusta. Toiminta siirtyy Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymään 1.1.2022. Kristinankaupunki osallistuu Sotokeskus hankkeeseen järjestämistehtävän näkökulmasta. (erillinen selvitys liitteenä)

3 Toteutus

Sotokeskus hankkeen lähtökohtana on 1.1.2022 aloittavan HYKY organisaation palveluverkko ja toimintamallit. Toimintamalleja on tarkoitus kehittää kohti sote integroituneita, digitaalisia, kaksikielisiä, asiakaslähtöisiä ja ennaltaehkäiseviä palvelukokonaisuuksia. Käytännöntutkimuksen menetelmiä hyödynnetään interventioiden vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa. Kehittämistyön keskiössä on asiakas palvelutarpeineen.

Käynnissä olevassa Sotokeskus hankkeessa mallinnetaan toimintamalleja ja pilotoidaan näyttöön perustuvia työvälineitä ja -menetelmiä (esim. IPC, RAI segmentointi, LP, Motivoiva haastattelu). **Täydennyshaun rahoitusta käytetään mallinnettujen toimintamallien ja pilotoitujen työvälineiden systemaattiseen käyttöönottoon koko alueella. Käyttöönotto tapahtuu vaiheittain 2022-2023. Uutena kehittämisen kohteena on Sotokeskuksen vastaanotto toiminta ja suun terveydenhuolto.**

3.1 Aikataulu

Taulukkoon 3 on koottu hankkeen keskeiset toimenpiteet aikajanelle.

	2020-21	2022	2022	2023	2023
HANKKEEN VAIHEITTAINEN TOIMEENPANO		keväät	syksy	keväät	syksy
Hankkeen organisoituminen ja toimintasuunnitelma					
Projektityöntekijöiden rekrytointi					

Koulutus hanketyöntekijöille ja ammattilaisille					
* muutosprosessi ja muutosjohtamisen valmennus					
* moniammatillinen tiimityö-koulutus					
* jatkokoulutus hammashoitajille					
Menetelmäkoulutus palveluohjaukseen ja perhekeskukseen					
* LP-menetelmäkoulutus - kattava verkosto alueelle					
* IPC-koulutus ja työnohjaus, käyttöönotto alueella					
* motivoiva haastattelu koulutus - kattava verkosto alueelle					
* maksuttomaan ehkäisyyn liittyvä jatkokoulutus					
Lähtötilannearviointi	lähtö	lähtö			
Mallien käyttöönotto					
* sotekeskuksen prosessien määrittäminen					
* soteintegroidun palveluohjauksen toimintamallin käyttöönotto					
* perhekeskuksen prosessien ja rajapintojen määrittäminen					
* perhekeskus- ja kohtaamispaikkatoimintamallin käyttöönotto					
* sähköisen perhekeskuksen toimintamallin mallintaminen					
* psykososiaalisten palveluiden rakenteiden luominen YTA-alue					
* terapiakoordinaattorimallin luominen YTA-alueella					
* maksuttoman ehkäisyn kokeilu					
Työvälineiden käyttöönotto					
* RAI MAPLe perustaiset tarvesegmentointi ja alueellinen pilotti					
* voimaperheet screening-segmentointi ja pilotointi					
* palveluluettelon valmistelu ja käyttöönotto					
Ennaltaehkäisevät interventiot(ikäihmiset): etäkotikuntoutus ja digitaaliset työvälineet					
* kotikuntoutuksen toimintamallin laajennus					
* etäkotikuntoutuksen pilotointi					
Ennaltaehkäisevät interventiot					
* elintapaohjauksen (ikäihmiset) toimintamallin mallintaminen					
* elintapaohjauksen (ikäihmiset)mallin pilotointi ja käyttöönotto					
* ennaltaehkäisevä päihdetyö sotekeskuksessa					
* jalkautuva tiimityö psykososiaaliset palvelut (nuoret)					
* ennaltaehkäisevä toiminta suun terveydenhuollossa					
Perhekeskus interventiot					
* LP-menetelmä ja segmentointi kattavasti käyttöön					
* voimaperheet interventio					
Sotekeskuksen opetus, kehittäminen ja käytännöntutkimus-toimintamallin mallintaminen					
*hankkeen interventioiden vaikutusten arviointimalli luodaan yhteistyössä mm. osaamiskeskusten kanssa					
Hankkeen loppuraportti					valmis

3.2 Toimenpiteet - **TÄYDENNYSHAKU**

Hankkeen organisoituminen: Käynnissä oleva Sotokeskus hanke muodostaa perustan hankeorganisaatiolle. Täydennyshaun lähtötilannearviointi toteutetaan tammikuussa 2022 ja liitetään hankkeen (kevät 2022) oma-arviointiin.

Resurssit ja osaaminen: Täydennyshaun rahoituspäätöksen jälkeen rekrytoidaan projektihenkilöstö, mm. 2 terapiakoordinaattoria, projektityöntekijöitä ja viestintä/hankekoordinaattori sekä kaksi projektipäällikköä. Sihteeri- ja hallintopalvelut toteutetaan työpanoksen siirtona.

Projektihenkilöstön asiantuntijuuden (koulutus, ohjaus, sparraus) lisäämiseksi varataan määrärahaa (palvelujen ostot). Projektihenkilöt toimivat promoottoreina, kun toimintamalleja käyttöönotetaan ja juurrutetaan. Tätä osaamista on mahdollista hyödyntää hankkeen jälkeenkin. Projektipäälliköt ja hankejohtaja muodostavat hankkeen verkostomaisesti toimivan ns. työnyrkin.

Nykyinen hanke maksaa TYKS erva-alueella toimivan projektipäällikön palkkakustannukset (Pohjanmaa 25%). IPC koulutusten ja menetelmäohjauksen kustannuksista on vastannut kukin maakunta/sairaanhoitopiiri omin valtionavustuksin. Työpanoksesta on tehty osatoteuttajasopimus vuoden 2022 loppuun.

Käyttöönotto/toimeenpanosuunnitelma päivitetään (1/2022), kun päätös täydennyshaun rahoituksesta on saatu. Hankkeen toimeenpanoa, seuranta ja arviointia toteuttaa hankkeen nykyinen ohjausryhmä. Vuonna 2022 aloittavan HYKY:n asiakasosallisuus ja sen toimielimet otetaan huomioon toimeenpanosuunnitelmaa päivittäessä.

Täydennyshaun avustuksen avulla otetaan käyttöön pilotointeihin perustuvat toimintamallit ja pilotoidaan/käyttöönotetaan ns. uusia interventioita palveluiden saatavuuden parantamiseksi (katso prosessitavoitteet 2.2):

Käyttöön otettavien toimintamallien laajentaminen tai syventäminen:

- Asiakaspalvelukeskuksen palvelukokonaisuuksiin, prosesseihin, ennaltaehkäiseviin interventioihin ja työvälineisiin liittyvää kehittämistyötä laajennetaan ja otetaan käyttöön
- Perhekeskuksen toimintamalli työvälineineen ja kohtaamispaikka otetaan systemaattisesti käyttöön sekä sähköisen perhekeskuksen toimintamallit ja rajapinnat mallinnetaan
- IPC menetelmän käyttöönotto laajenee Sotokeskuksen vastaanotolle (aikuiset, ikäihmiset) ja luodaan IPC alueellinen toimintamalli

Uudet interventiot:

- Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan otetaan käyttöön ennakoivia ja riskitekijöitä tunnistavia työvälineitä/metodeja ja monialainen tiimityön toimintamalli. Mallinnetaan ohjautumisen prosesseja ja rajapintoja
- Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan sijoittuvien sosiaalihuollon (aikuissosiaalityö, terveysosiaalityö, gerontologinen sosiaalityö) ja terveydenhuollon prosesseja ja yhtymäpintoja tarkastellaan ja rooleja selkeytetään.
- Suun terveydenhuollossa panostetaan ennaltaehkäiseviin toimintamalleihin ja lisätään osaamista
- Jalkautuvaa toimintaa lisätään tiimimallin käyttöönotolla (Varhain/HYKS)
- Järjestöyhteistyön toimintamalli luodaan kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa
- Toteutetaan maksuttoman ehkäisyn kokeilu

Hankkeen loppuvaiheessa kootaan malleista ja työvälineistä kokonaisuuksia, jotka sijoittuvat Hyvinvointialueen organisaatorakenteen mukaisesti asiakaspalvelukeskukseen, perhekeskukseen ja Sotokeskukseen. Osaamisen, kehittäminen ja käytännöntutkimus (OKKt) toimintamalli hahmottuu hankkeen aikana toimintamalliksi, joka sijoittuu mahdollisesti TKI yksikköön. Vaikuttavuuden seuranta ja arviointi sijoittuu osaksi konkreettista palvelutuotantoa mutta myös osaksi tietojohtamisen prosesseja ja palvelujen järjestämisen tehtävää.

Projektihenkilöstön muutososaaminen kehittyy hankkeen aikana. Muutosjohtamisen osaamista tarvitaan hyvinvointialueella hankkeen loputtua, kun toimintamallien kehittämistyö jatkuu. Kehittämishaasteet lisääntyvät entisestään, kun väestön ikärakenne muuttuu ja henkilöstöresurssien saatavuus heikkenee.

3.2.1 Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus, TÄYDENNYSHAKU

Asiakaspalvelukeskuksen toimintamalli mallinnetaan (yhteydenotto, hoitoon/palveluihin ohjaus, rajapinnat, palvelukatalogi) ja luodaan valmius digitaalisten työvälineiden käyttöönottoon. Toimintamalli otetaan systemaattiseen käyttöön 2023.

- *Sisällölliset so + te pääprosessit mallinnetaan, jotta digi työvälineiden käyttöönotto on jatkossa mahdollista*
- *Sosiaaliohjaus prosessina ja menetelmänä mallinnetaan osaksi palveluohjauksen kokonaisuutta*
- *Otetaan systemaattiseen käyttöön RAI työvälineet SAS arvioinnissa ja palveluohjauksen asiakasegmentoinnissa, RAI osaamista lisätään.*
- *Asiakaspalvelukeskuksen palvelukatalogi otetaan käyttöön ja sisältöjä rakennetaan mm. yhteistyössä kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa*

Perhekeskustoimintamalli ja kohtaamispaikka malli otetaan alueella systemaattiseen käyttöön 2023:

- *Voimaperheet Screening (Turun yliopisto) neuvolassa ja LP menetelmän käyttöönottoa (mielenterveysseura.fi), jatketaan täydennyshaussa*
- *LP menetelmän käyttö viedään perhekeskuksen rakenteisiin, rajapinnoille (mm. varhaiskasvatus, koulut, lastensuojelu) ja johtamiseen*
- *Sähköisen perhekeskuksen toimintamalli luodaan ja pilotoidaan sekä rajapintoja määritellään yhteistyössä asiakaspalvelukeskuksen kanssa. Huomioidaan mahdolliset yhteydet ICT ja RRF hankehakujen kanssa.*

Psykososiaalinen hyvinvoinnin edistäminen Pohjanmaalla ja YTA yhteistyörakenteet:

- *IPC menetelmän koulutus ja menetelmäohjaus laajenee Sotokeskuksen vastaanotolle ja kohdentuu aikuisiin ja ikäihmisiin*
- *Luodaan jalkautuva tiimimalli (Varhain; HYKS), joka toimii arjen ympäristössä tukien ja edistään lasten/nuorten ja perheiden psykososiaalista hyvinvointia. Otetaan malli käyttöön*
- *Rekrytoidaan kaksi terapiakoordinaattoria YTA yhteistyökuvioiden rakentamiseen. Terapiakoordinaattorin työpanoksesta kohdentuu korkeintaan 20% YTA yhteistyöhön.*

Sotokeskuksen palveluiden saatavuuden edistäminen ja kehittämistoimenpiteiden mahdollistamiseksi:

- *Haetaan määrärahaa Sotokeskus vastaanoton jonojen purkuun*
- *Haetaan määrärahaa Sotokeskuksen hammaslääkäripalveluiden jonon purkuun*

3.2.2 Ennaltaehkäisy ja ennakointi, TÄYDENNYSHAKU

Asiakaspalvelukeskuksen ennaltaehkäisevät interventiot

- *Otetaan systemaattisesti alueelliseen käyttöön kotikuntoutuksen ja elintapaohjauksen toimintamallit vaikuttavuustunnuslukuineen ja asiakassegmentteineen hyödyntäen pilotointeja*
- *Mallinnetaan ja otetaan käyttöön sujuvat konsultaatiomallit kotikuntoutusta toteutettavien ja tiivissä yhteistyössä toimijoiden kesken*
- *Mallinnetaan alueen yhteiset toimintakäytänteet etäkuntoutuksessa*

Sotokeskuksen vastaanotto

- *Otetaan käyttöön työvälineet päihteiden riskikäytön/riippuvuuden tunnistamiseen ja varhaisen puuttumiseen Sotokeskuksen vastaanotolla. Ohjautumisen prosessit päihdepalveluihin mallinnetaan.*

- Otetaan käyttöön hammashuollossa ennaltaehkäisevät toimintamallit ja edistetään tähän liittyvää osaamista
- Rakennetaan yhteistyön toimintamalli Sotokeskuksen ja kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa

Perhekeskusintervention käyttöönotto

- Otetaan käyttöön perhekeskukseen Voimaperheet interventio niille perheille, jotka siitä hyötyvät ja joilla on esim. pitkä matka face to face palveluihin tai jotka eivät halua pienessä kunnassa face to face palveluja käyttää. *Tätä jatketaan täydennyshaun turvin.*

3.2.3 Laatu ja vaikuttavuus

Systemaattista laadun kehittämisen kulttuuria jalkautetaan lähtötilanearvioinnin avulla, kun alueen laatu järjestelmän (LabQuality) sisäisiä auditoija hyödynnetään lähtötilanearvioinnissa ja saadaan palveluohjauksen ja perhekeskuksen so + te integroituneet prosessit kuntoon.

Näyttöön perustuvan tiedon systemaattista käyttöä kehitetään hankkeen interventoiden avulla ja niiden vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa sekä hankkeen oma-arvioinnissa. Yhteistyötä osaamisen ja käytännöntutkimuksen jalkauttamisessa tehdään Vaasan kaupungin opetusterveyskeskuksen ja muiden sidosryhmien kanssa. Tietojohtamisen prosesseja ja toimintamalleja kehitetään rakenneuudistus hankkeen kanssa. Kaikki hankkeen materiaali käännetään, jotta materiaali on kaksikielistä.

Hankkeen asiakasraati perustetaan yhteistyössä HYKY organisaation kanssa

Täydennyshaussa jatketaan samoilla teemoilla

3.2.4 Monialaisuus ja yhteentoimivuus **TÄYDENNYSHAKU**

- Monialainen ja moniammatillinen tiimityön koulutus järjestetään palveluohjauksen ja perhekeskuksen henkilöstölle ja projektityöntekijöille, *jatketaan täydennyshaussa*
- Moniammatillinen tiimityön toimintamalli otetaan vaiheittain käyttöön palveluohjauksessa ja perhekeskuksessa. *Toimintamalli otetaan käyttöön myös Sotokeskuksen vastaanotolla*
- Moniammatilliset tiimityön periaatteet ja ammattiryhmien roolit ja tehtäväjaot määritellään
- *Mallinnetaan sujuvat yhteistyömallit Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan eri ammattiryhmien välillä sekä luodaan sisällöllinen perusta digitaalisten työvälineiden ja ratkaisujen käyttöönotolle*
- *Sotokeskuksen vastaanottotoimintaan sijoittuvat sosiaalihuollon (aikuisosiaalityö, terveysosiaalityö, gerontologinen sosiaalityö) ja terveydenhuollon prosessit ja yhtymäpinnat määritellään, kuvataan ja mallinnetaan osaksi Sotokeskuksen monialaista ja asiakaslähtöistä vastaanottopalvelujen kokonaisuutta.*
- *Selkiytetään omatyöntekijän rooli*

3.2.5 Kustannusten nousun hillintä

Luodaan hanketeemojen ja asiakassegmentoinnin pohjalta perustaa tietojohtamisen osaamiselle, tunnuslukujen käytölle sekä niiden systemaattiselle seurannalle ja arvioinnille hankkeessa kehitetyn palveluohjauksen, perhekeskuksen, *Sotokeskus vastaanottotoiminnan* ja ennaltaehkäisevien mallien ja tuotteiden osalta.

Tiedolla johtamisen avulla muutetaan palvelutuotantoa asiakaslähtöisemmäksi ja kustannusvaikuttavammaksi. Tuotannonohjausjärjestelmän pilotoinnilla *on* saatu asiakasohjautuminen näkyväksi (rakenneuudistus hanke).

4 Tulokset ja vaikutukset

Nykyisen Sotokeskus hankkeen ja täydennyshaun päätulokset ja keskeiset vaikutukset on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Hankkeen tulokset ja vaikutukset, *täydennyshaku on punaisella*

Tulokset	Vaikutukset	Seuranta ja arviointi
Mallinnetut, digitaaliset ja kaksikieliset sekä sote integroidut palveluohjauksen toimintamallit ja työvälineet: - Mallit ovat asiakaspalvelukeskuksessa systemaattisessa käytössä koko alueella - palveluohjauksen prosessit ja asiakassegmentoinnit käytössä - ennakoinnin työvälineitä testattu kuntoutumisen tarpeeseen (ikäihmiset) ja elintapaohjauksesta hyötyville (ikäihmiset) - RAI MAPLe segmentit käytössä alueella - tuotannonohjausjärjestelmän pilotointi (SBM alusta) on tehty palveluohjauksen etulinjassa sekä koottu tietoa johtamiselle (yhteistyö rakenneuudistus) - Oma-olo, oirearviot, chat on otettu käyttöön (yhteistyö rakenneuudistus)	Sosiaali- ja teveydenhuololla on yhteiset prosessit asiakaspalvelukeskuksessa Asiakkaiden tarpeet tunnistetaan paremmin, hukka vähenee ja asiakkaan pallottelu vähenee. Näyttöön perustuvan tiedon käyttö on lisääntynyt ja toiminnan vaikutusten seuranta ja arviointi on muuttunut hankkeen myötä systemaattisemmaksi Asiakkaiden yhteydenotto on helpompaa uusien digikanavien myötä myös virka-ajan ulkopuolella (esim. Oma-olo) Yhteistyökumppaneilla/sidosryhmillä on tiedossa asiakaspalvelukeskuksen yhteydenottokanavat ja yhteistyörakenteet.	Sisäinen auditointi; prosessien määrä ja laatu Kuvamittarit; peruspalvelujen saatavuus ja päivystyksen käyttö. Yhteydenottokanavien käytön seuranta: Jonot, puhelinsoittojen määrä Asiakassuunnitelmien arviointi: Monialaisilla palvelutarpeilla olevilla asiakkailla on vastuutyöntekijä Asiakkaiden kokemukset ja tyytyväisyys: Asiakaskysely/yhteistyössä HYKY,
Mallinnettu, digitaalinen ja sote integroitu perhekeskustoimintamalli. -perhekeskuksen sisältö, prosessit ja rajapinnat on määriteltä - perhekeskus malli on systemaattisessa käytössä -kohtaamispaikka malli on mallinnettu yhteistyössä järjestöjen, kuntien ja sidosryhmien kanssa ja käytössä -varhaisen tuen menetelmät ovat käytössä ja asiakkaiden tarpeet tunnistetaan (LP menetelmä ja voimaperheet interventio) LP menetelmä on kiinnitetty perhekeskuksen rakenteisiin, rajapintoihin ja johtamiseen -digitaaliset (mm. chat) työvälineet yhteydenottoon ovat käytössä/sähköinen perhekeskus	Tyytyväisyys on lisääntynyt, kun yhteydenottoon on erilaisia työvälineitä Saatavuus on parantunut ja kynnys ottaa yhteyttä on madaltunut Ennakoidaan paremmin perheiden tarpeita ja palveluvalikoima on laajentunut Tyytyväisyys palveluihin on lisääntynyt Ennaltaehkäisevien palveluiden valikoima on lisääntynyt Yhteistyö sektoreiden välillä on parantunut	Asiakaskyselyt Varhaisen tuen interventioiden vaikutusten mittaaminen Kansallinen vertailu: kuva mittarit Sidosryhmien haastattelut
IPC menetelmän käyttöönotto/pilotointi -koulutus on toteutunut ja menetelmä on käytössä kouluissa -koordointimalli on laadittu YTA alueelle - IPC menetelmä on käytössä Sotokeskuksen vastaanotolla (aikuiset/ikäihmiset) -Jalkautuva tiimi malli on käytössä	Nuorten psykososialisiin ongelmiin vastataan tarkoituksenmukaisemmin ja näiden tunnistaminen on systemaattisempaa Lievän masennuksen oireisiin puututaan nopeammin ja oireet vähenevät Psykiatristen erityistason palvelujen tarve/ käyttö on vähentynyt	Sovitetaan yhteisesti Erva alueen kanssa Kouluterveyskysely Kuva mittarit
Monialainen tiimityön toimintamalli on käytössä asiakaspalvelukeskuksessa ja perhekeskuksessa sekä Sotokeskuksen vastaanotolla, jossa myös ennakkoivia työmenetelmiä on otettu käyttöön - monialaisten palvelutarpeiden tunnistaminen -päihdeiden/riippuvuuden riskien tunnistaminen ja ohjaus palveluihin	Asiakaspalvelukeskuksen ja perhekeskuksen sote integraatio-osaaminen paranee, verkostomainen, asiakaslähtöinen työskentelytapa lisääntyy. Palvelukokonaisuuksien koordinointi on systemaattista. Tarpeet tunnistetaan ja niihin vastaan nopeammin. Päihdeiden käytön riskitekijät/riippuvuus tunnistetaan paremmin	Henkilöstön osaamiskartoitukset. Tyytyväisyyskyselyt ja kokemusten kartoittaminen Palvelu- ja hoitoketjut on määritelty Kuva mittarit, saatavuus

	Ohjaus päihdepalveluihin on sujuvampaa	
Sotekeskuksen palveluiden saatavuus -Hammashuollossa toimii ennaltaehkäisevät prosessit ja ohjaus palveluihin on tarkoituksenmukaista -Maksuttoman ehkäisyn kokeilu	Jonot lyhenevät, hoitotakuu toteutuu Palvelun saatavuus paranee ja alueen erilaiset toimintakäytännöt loppuvat	Sotkanet saatavuus Pääsy ehkäisyneuvontaan
Yhteistyön toimintamallin rakentaminen Sotekeskuksen ja kolmannen sektorin/järjestöjen kanssa	Järjestöyhteistyö selkeytyy Asiakasosallisuus paranee	Kyselyt Palautteet
Osaaminen, kehittäminen ja käytönnöntutkimus (OKKt) Sotekeskuksessa – alueellinen toimintamalli on mallinnettu	Resurssien saatavuus paranee ja näyttöön perustuvan tiedon käyttö lisääntyy. Toiminnan vaikutusten seuranta ja arviointi on muuttunut systemaattisemmaksi.	Henkilöstön tyytyväisyys. Näyttöön perustuvan tiedon käyttö Tiedolla johtamisen prosessit. Tutkimusten/opinnäytteiden määrä.

Hankkeen tulosten seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään alueella toimivien tutkimus- kehittämis- ja koulutusorganisaatioiden asiantuntijuutta ja opinnäytetöitä.

5 Pohjanmaan Tulevaisuuden Sotekeskus hankkeen kustannukset

Käynnissä olevan Pohjanmaan Tulevaisuuden Sotekeskus hankkeen valtionavustus on 2 650 700 euroa. Nykyisen hankkeen hankemääräraha muodostuu pääosin hankehenkilöstön kustannuksista: hankejohtajasta, projektipäälliköistä (2) sekä projektityöntekijöistä (4) ja hankekoordinaattorista (1 henkilö: viestintä/koordinointi). *Täydennyshaun avulla lisätään hankeresursseja: 2 projektipäällikköä (psykososiaalinen hyvinvointi ja digi työvälineiden käyttöönottoon valmistautuminen), 2 terapiakoordinaattoria (katso YTA erillishaku) sekä projektityöntekijöitä (9). Lisäksi tarvitaan vahvistusta hankekoordinointiin ja viestintään.*

Projektihenkilöiden työpanos sijoitetaan osaksi perhekeskuksen tiimiä, kuten LP menetelmän ja kohtaamispaikka mallin käyttöönottoon liittyviin tehtäviin. Sotekeskuksen vastaanotto toiminnan kehittämistyön resurssit sijoitetaan osaksi palveluohjauksen tiimiä. Resurssit kohdentuvat mm. vastaanotto toiminnan prosessien mallintamiseen ja monialaisten työmenetelmien käyttöönottoon sekä maksuttoman ehkäisyn kokeiluun. Työpanosta kohdennetaan myös hammashuollon ennaltaehkäisevien toimintamallien kehittämistyöhön ja monialaisen tiimityömallin käyttöönottoon. Työpanoksia varataan myös Sotekeskuksen ja järjestöyhteistyön toimintamallin kehittämiseen. Kotikuntoutuksen ja elintapaohjauksen sisällöllinen syventäminen ja alueellisen toimintamallin käyttöönotto jatkuu nykyisen hankkeen resurssien.

IPC käyttöönoton laajentamiseen palkataan projektityöntekijä (1) ja kaksi terapiakoordinaattoria. Terapiakoordinaattorit osallistuvat alueen IPC menetelmän ja jalkautuvan tiimin käyttöönoton lisäksi myös YTA tasoisen yhteistyörakenteen kehittämistyöhön (katso 2.2. osa C ja yhteys YTA erillishakuun).

Hankkeen projektihenkilöiden tehtävät tarkentuvat, kun päätös täydennyshaun rahoituksesta on saatu ja hankkeen kokonaistavoitteet suhteutettu RRF ja ICT hankehakujen kanssa. Käynnissä olevan Sotekeskus hankkeen projektihenkilöstö jatkaa 2023 loppuun asti.

Palvelujen ostot momentti sisältää hankkeen interventioiden toteuttamisen mahdollistamiseksi ostettavat palvelut (mm. Voimaperheet valmennus, LP menetelmän koulutus ja käyttöönoton tuki, IPC menetelmäkoulutus ja menetelmäohjaus, Motivoiva haastattelu). Asiantuntijapalvelujen avulla tuetaan ja sparrataan projektihenkilöstöä muutoksen läpiviennissä. Projektityöntekijöiden osaamiseen on tarkoituksenmukaista panostaa, sillä heidän osaamisesta on hyötyä hankkeen jälkeenkin, kun toimintamallien käyttöä tuetaan hyvinvointikuntayhtymässä ja myöhemmin hyvinvointialueella. Koulutuspalveluja hyödynnetään moniammatillisen tiimityön ja

palveluohjauksen osaamisen lisäämiseksi sekä tiimiytymisen mahdollistamiseksi. Ehkäisyvälineet sisältyvät aineet, tarvikkeet ja tavarat kohtaan talousarviolaskelmassa. Hoitojonojen purkuun liittyvät määrärahat on budjetoitu palvelujen ostot momentille.

Projektihenkilöstön päätoimipiste on Vaasassa ja sivupiste Pietarsaareissa. Hankkeen interventioden kohteet sijaitsevat Pohjanmaan alueella. Käyttöönotto edellyttää sitä, että projektihenkilöstö on yksiköissä paikan päällä ohjaamassa ja tukemassa henkilöstöä ja johtajia uusien työmenetelmien ja toimintamallien käyttöön. Projektihenkilöstön kilometrikorvaukset on budjetoitu matkakuluina. Korona epidemia on rajoittanut kasvokkain työskentelyä ja vaikuttanut myös siihen, että matka- ja koulutuskuluja ei ole hankkeessa vielä muodostunut. Vaikka projektihenkilöiden toivotaan jatkossa liikkuvan alueella ja toimivan face to face, tarvitaan myös digityövälineitä esim. tabletteja, valkotauluja tai vastaavia työvälineitä verkostomaiseen työskentelyyn. Näiden digi työvälineiden hankintakustannukset on sisällytetty kohtaan muut menot.

Hankkeen toimintamallit tuotetaan kaksikielisinä, joten kaiken materiaalin ja mallien käännöstyöhön varataan määrärahaa ostopalveluihin (muut palvelujen ostot).

6 Hankkeen hallinnointi

Nykyisen hankkeen hallinnoinnista vastaa Vaasan sairaanhoitopiiri, jolla on osatoteuttaja sopimukset Vaasan kaupungin, Pietarsaaren sosiaali- ja terveysviraston sekä Turun yliopistollisen sairaalan kanssa. *Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2022, jolloin Sotekeskuksen hankehallinnointi ja osatoteuttaja sopimukset siirtyvät kuntayhtymälle. Hankkeen nykyinen ohjausryhmä jatkaa.*

6.1 Hankkeen kattavuus ja organisoituminen

Hankkeeseen osallistuvat kaikki Pohjanmaan maakunnan kunnat. Täydennyshaun teknisestä kirjoittamisesta on vastannut Sotekeskus hankkeen henkilöstö. Hankeaihiot on koottu yhteistyössä HYKY valmisteluorganisaation ja johtajien kanssa. Kuntayhtymävalmistelun poliittisessa ohjausryhmässä on käyty keskustelua kuten myös Pohjanmaan kunnanjohtajien kanssa. Sosiaalialan osaamiskeskukset (FSKC ja Sonet Botnia) ovat osallistuneet hankevalmisteluun yhteisissä keskustelutilaisuuksissa. Järjestöjen edustajien kanssa on käyty vuoropuhelua. Hankesuunnitelman luonnosversiosta on pyydetty kommentteja sidosryhmiltä mm. osaamiskeskuksilta ja järjestöiltä.

6.2 Viestintä ja sidosryhmät

Viestinnän kohderyhmät ovat mm. palvelujen käyttäjät, alueen kunnat, sote alan ammattilaiset, alueen päättäjät sekä suuri yleisö ja mediat (hankkeen ulkoinen viestintä). Hankkeen sisäinen viestintä kohdentuu hankkeen henkilöstöön ja hankkeessa toimijoihin.

Hankekokonaisuus on kuvattu osana hankehallinnoijan www sivuja, joissa on julkaistu alueen hankkeisiin liittyviä uutisia ja tietoa hankkeista. Sosiaalista mediaa on hyödynnetty osana hankehallinnoijan some kanavia. Organisaatioiden sisäiseen viestintään on käytetty mm. intranet palveluja, työtiloja ja sähköpostiuutisia. Ajankohtaisista asioista on julkaistu uutiskirjeitä ja artikkeleja sosiaalisen median kanavilla. Nykyiseen hankkeeseen on palkattu osa-aikaisesti viestintävastuuhenkilö/hankekoordinaattori yhteistyössä rakenneuudistus hankkeen kanssa. Hän on laatinut hankkeen viestintäsuunnitelman ja osallistunut sen toteuttamiseen. Viestintä toteutetaan kansallisten sote viestintää koskevien linjausten mukaisesti.

Hankkeen keskeiset sidosryhmät muodostuvat hankkeen interventioden rajapinnoista kuten esim. kuntien liikuntatoimet, varhaiskasvatus, koulutoimi ja vapaa sivistystyö.

Erikoissairaanhoidon organisaation kehittämis- ja tutkimustoiminta sekä yksiköt tuottavat yhteistyössä lähipalveluja. Matalan kynnyksen palvelujen osalta sidosryhminä toimivat kolmannen sektorin edustajat ja hyvinvointipalveluja tuottavat yksityiset palveluntuottajat. Osaamiskeskukset, ammatillisen koulutuksen järjestäjät, korkeakoulut ja yliopistot liittyvät läheisesti käytännöntutkimuksen ja osaamisen kehittämiseen. Asiakasosallisuus toteutuu

HYKY:n linjausten mukaisesti. Viestinnässä pyritään vuorovaikutteisuuteen. Päivitetty viestintäsuunnitelma on liitteenä.

6.3 Seuranta ja arviointi

Hankkeen seuranta ja arviointi kuvataan tarkemmin myöhemmin tehtävässä toimeenpanosuunnitelmassa. Hankkeen toimeenpanoa arvioidaan suhteessa laadittuun aikatauluun. Sotokeskusohjelman hyötytavoitteiden saavuttaminen on *Sotokeskus hankkeen osalta haasteellista arvioida, koska HYKY organisaation valmistelutyö ja käyntiin lähtö voi vaikuttaa palvelujen saatavuuteen ja toimia välintulevana muuttujana.* Kansallisia kuvamittareita/Sotkanet.fi hyödynnetään hyötytavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa. *Koska Pohjanmaan kuntien tilastotiedon kirjaaminen on ollut vaihtelevaa ja tiedon keruuta koskeviin kyselyihin on vastausprosentti ajoittain ollut matala, on tunnuslukujen tulkintaan kiinnitettävä erityistä huomiota.* Hankkeen yksityiskohtaisten tavoitteiden esim. kotikuntoutuksen tai elintapaohjauksen vaikutuksia arvioidaan asiakaskokemuksin ja toimintakyvyssä tai arjen suoriutumisen muutoksina. Näille laaditaan hankkeessa tunnusluvut ja vaikutuksia arvioidaan yhteistyössä mm. osaamiskeskusten kanssa.

Hankkeen toimintamallien mallintamista, mallien ”kypsyttämistä” ja käyttöönottoprosesseja seurataan ja arvioidaan toteutumisasteena. Hankkeen väliarvioinnissa esitetään edellä mainittuja tunnuslukuja ja tarkennetaan suunnitelmaa. Hankkeen loppuraporttia varten tehdään laajempi kysely hankkeeseen osallistuneiden kokemuksia keräten. Hankkeen oma-arviointi toteutetaan puolivuositain. Seurannasta ja arvioinnista vastaa hankejohtaja, projektipäälliköt ja ohjausryhmä. Hankkeen tuloksista raportoidaan kansallisia ohjeita ja työvälineitä käyttäen. *Päivitetty arviointisuunnitelma on liitteenä.*

6.4 Riskit ja niihin varautuminen

Tarkempi riskiarviointi, varautuminen ja vastuuhenkilöt kuvataan myöhemmin tehtävässä *päivitettyssä* toimeenpanosuunnitelmassa.

Taulukko 4. Riskin arviointi ja varautuminen

Riski	Altistavat tekijät	Suojaukset
Epäonnistunut rekrytointi	Puutteellinen hankeosaaminen, asiantuntijuuden ja muutosjohtamisen osaamisen puute <i>Yleinen henkilöstöpula</i>	Vaiheistettu rekrytointi, selkeästi määritellyt tehtävät ja vastuualueet <i>Yhteistyö HYKY rekrytoinnin kanssa</i>
Hanketta ei toteuteta hankesuunnitelman mukaisesti	Hankkeessa on paljon osa-alueita ja useita interventioita <i>Täydennyshaun uudet kehittämiskohteet jäävät irrallisiksi</i>	Selkeä tavoitteen asettelu ja konkreettinen toimeenpanosuunnitelma. Mitattavat tunnusluvut ja seurantaindikaattorit tavoitteille ja toimenpiteille.
Digitövälineiden käyttöönotto jää vähäiseksi	Rakenneuudistus hankkeen rahoitus jää vähäiseksi <i>Rakenneuudistuksen interventiot jää vaiheeseen</i>	Sotokeskus hankkeen tavoitteiden päivittäminen <i>Sotokeskus täydennyshaku ja rajapinnat ICT ja RRF hankehakuihin/tiedon kulku</i>
Hankkeen tuloksia ja vaikutuksia ei osata mitata tai arvioida	Hankkeessa paljon osa-alueita ja interventioita. Hankeaika lyhyt	Selkeä arviointisuunnitelma ja konkreettiset tunnusluvut <i>Konkreettiset interventiot ja systemaattinen toteuttaminen</i>

	<i>HYKY valmistelun merkitys hankkeen tuloksiin ja interventioiden vaikutuksiin jää epäselväksi</i>	<i>Interventioiden vaikutusten mittaaminen asiakastasolla</i>
<i>Viestintä jää pinnalliseksi ja tieto hankkeesta vähäiseksi</i>	<i>Epäselvä viestintä, joka uppoaa muun sairaanhoitopiirin viestintään</i> <i>Viestintä jää HYKY valmistelun jalkoihin</i> <i>Vähäinen viestintäresurssi</i>	<i>Omat sivut ja viestinnän vastuuhenkilö</i> <i>Interventioiden auki-kirjoittaminen ja mallintaminen "viestintäsopivaksi"</i> <i>Viestintäresurssin lisääminen</i>
<i>Asiakasosallisuus jää vähäiseksi</i>	<i>HYKY valmistelussa vasta rakennetaan rakenteita</i>	<i>Hankeeseen palkataan projektityöntekijä Sotekeskuksen/kolmannen sektorin/järjestöjen yhteistyön toimintamallin rakentamiseksi</i>
<i>Kunnat eivät sitoudu muutoksiin</i>	<i>Toimintakulttuuri unohtuu muutoksen läpiviennissä</i>	<i>Hankejohtajan/projektipäälliköiden erityisosaaminen ja bottom-up kehittämissmalli</i>

Lähteet

Aalto-Setälä, T., Huikko, E., Appelqvist-Schmidlechner, K., Haravuori, H., Marttunen, M., 2020. Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa: Opas tutkimiseen, hoitoon ja vaikuttavien menetelmien käyttöön.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140590/OHJ2020_006%20verkko%20u.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Aula M, Juurikkala V, Kalmari H, Kaukonen P, Lavikainen M & Pelkonen M. 2016. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:29. STM.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74904>

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma 2015-2025. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/ehkaisevan-paihde-tyon-toimintaohjelma>

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN RAPORTTEJA JA MUISTIOITA 2021:13 - Väliarviointi ja tehostettavat toimet vuoteen 2025. 2021 STM.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163001/STM_2021_13_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ehkäisevän päihdetyön TOIMINTAOHJELMA Alkoholii-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen. 2015. STM. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74726/STM_EPT-kansi_sisus_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

FSK Rapport 1/2020. Salovaara & Valta. Digitalt familjecenter i Egentliga Finland- Behov, utmaningar och möjligheter.

Huikko, E., Lämsä, R., Santalahti, P., Torniainen-Holm, M., Kovanen, L., Vuori, M., Tuulio-Henriksson, A., 2020. Lasten mielenterveyspalvelujärjestelmä terveyskeskuslääkäreiden näkökulmasta. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141116/duo15312.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Huikko, E., Kovanen, L., Torniainen-Holm, M., Vuori, M., Lämsä, R., Tuulio-Henriksson & Santalahti, P. 2017. THL Raportti 14/2017. Juvenes Print - Suomen yliopistopaino Oy, Helsinki.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135839/THL_RAPPO_14_2017_korj.web.pdf?sequence=1

<https://mieli.fi/fi/kirjat/lapset-puheeksi-lokikirjat>: LP menetelmä ja perheinterventio

<https://www.utu.fi/fi/taxonomy/term/65798/Voimaperheet>

Laajasalo, T., Pirkola, S. 2012. Ennen kuin on liian myöhäistä Ehkäisevän mielenterveystyön toimivia käytäntöjä palvelujärjestelmän kehittäjille. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90874/URN_ISBN_978-952-245-686-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Motivoiva haastattelu. Duodecim. Käypä Hoito. 2020. <https://www.kaypahoito.fi/nix02109>

Motivoiva neuvonta. Alkoholii, tupakka, riippuvuudet. 2021. THL. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyon-alkoholinkayton-puheeksiotto-ja-mini-interventio/1-motivoiva-neuvonta>

Ranta, K., Parhiala, P., Pelkonen, R., Seppälä, TT., Mäklin, S., Haula, T., Nikula, M., Mäkinen, M., Rintamäki, T. & Marttunen, M. 2018. Nuorten masennus, mielenterveyden hoitoketjut ja näyttöön perustuvan hoidon integroitu implementaatio perustasolle. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 90/2017.

<https://tietokayttoon.fi/documents/10616/3866814/90-2017-Nuorten+masennus.+mielenterveyden+hoitoketjut.pdf/5c5a5bf5-0156-4d53-945e-74d451671dcd>

Sotkanet. 2019. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

STM 2018:51. Vähäkangas ym. Pohjanmaan palveluohjaus kuntoon. Toimintamalli ja tietojohdamisen tunnusluvut (Österbottens servicehandledning i skick 2018)

STM 2020:3. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020-2022. Ohjelma ja hankeopas.

STM 2017. Kuntoutuksen uudistamiskomitean ehdotukset kuntoutuksjärjestelmän uudistamiseksi, 41/2017

THL/Avohilmo. Hoitoonpääsy suun

terveydenhuollossa. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/avohpaasy/sthiono01/summary_tiviste1?ammatti_0=112027&aika_0=340847&aika_1=&palvelumuoto_0=33780&yhteystapa_0=226667&mittari_0=486013&drill-palveluntuottaja=62#

THL Työpäpaperi 6/2020. Pelkonen ym. Perhekeskukset Suomessa 2019. Kehittämisen tilanne ja työn jatkuminen.

THL Työpäpaperi 4/2020. Koivisto & Tiirinki. Monialaisten palvelutarpeiden tunnistaminen ja ennakkoinnin toimintamallit ja työkalut – väliraportti

THL arviointi 2019. www.thl.fi/soteuudistus, palvelujärjestelmän arviointi

THL 13/2017. Vähäkangas ym. Ikäihmisten palvelutarve ja palveluihin ohjautuminen. RAI-tunnuslukuja hyödyntäen www.thl.fi/Finger